

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

ПОЗНАВАЊЕ ПРИРОДЕ

РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
ШЕСТИ	2	72

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- ✓ **Стицање знања неопходних за разумијевање живог свијета и његових основних карактеристика, те повезаности живе и неживе природе.**
- ✓ **Упознавање биљног свијета и његовог значаја за човјека.**
- ✓ **Развијање одговорног односа према природи и властитом здрављу.**

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Упознавање и разликовање основних појмова из Познавања природе.
- Стицање основних знања о живој и неживој природи.
- Развијање свијести о очувању природе.
- Препознавање ћелије као основне градивне и функционалне јединице живих бића.
- Препознавање улоге ћелије у организму.
- Уочавање и препознавање основних процеса усложњавања живог свијета од ћелије до система органа.
- Стицање основних знања о грађи биљака.
- Стицање основних знања о улози биљних органа.
- Препознавање основних животних процеса биљака.
- Стицање вјештина за класификацију биљака.
- Увјежбавање способности разликовања кроз посматрање биљака.
- Проширивање и богаћење појмовне мреже кроз упознавање са називима и изгледом биљака.
- Стицање знања о важности биљака у исхрани људи и животиња.
- Препознавање љековитих својстава биљака и значаја љековитог биља.
- Стицање навика бриге о украсним биљкама.
- Разликовање животних навика које побољшавају и које нарушавају здравље.
- Прихватање здравих животних навика и развијање упорности и досљедности да се исте свакодневно примјењују.
- Увјежбавање способности посматрања, уочавања и разликовања кроз конкретни и сликовни материјал.
- Увјежбавање способности посматрања, уочавања, разликовања и fine моторике кроз коришћење лабораторијског прибора.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
1.	Жива и нежива природа	12
2.	Ћелија – грађа и улога	12
3.	Грађа и животни процеси биљака	12
4.	Систематика и разноврсност биљака	18
5.	Значај биљака за човјека	8
6.	Човјек и здравље	10

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: Жива и нежива природа (12 часова)

Посебни циљеви:
Стицање основних знања о живој и неживој природи.
Развијање свијести о очувању природе.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи и показује елементе живе природе; - наводи основне карактеристике живе природе; - наведе и показује елементе неживе природе; - наводи основне карактеристике неживе природе; - разликује живу и неживу природу; - наводи примјере за везу између живе и неживе природе; - наводи на који начин може учествовати у очувању природе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Жива природа • Основне карактеристике живе природе (дисање, исхрана, раст, покретљивост, размножавање) • Нежива природа • Основне карактеристике неживе природе (особине воде, ваздуха и земљишта) • Веза између живе и неживе природе • Очување живе и неживе природе.

Наставна тема 2: Ћелија – грађа и улога (12 часова)

Посебни циљеви:
Препознавање ћелије као основне градивне и функционалне јединице живих бића.
Препознавање улоге ћелије у организму.
Уочавање и препознавање основних процеса усложњавања живог свијета од ћелије до система органа.
Увјежбавање способности посматрања, уочавања, разликовања и fine моторике кроз коришћење лабораторијског прибора.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи основну дефиницију ћелије и њене улоге; - путем микроскопског посматрања препозна ћелију и њену грађу; - покаже и именује неке једноћелијске организме; - разликује једноћелијски од вишећелијског организма; - наводи основну дефиницију ткива; - наводи основну дефиницију органа. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ћелија је основна јединица грађе и функције живих бића • Грађа ћелије • Једноћелијски организми • Вишећелијски организми • Ткива и органи • Лабораторијски прибор и увеличавајућа средства (практична примјена)

Наставна тема 3: Грађа и животни процеси биљака (12 часова)

Посебни циљеви:
Стицање основних знања о грађи биљака.
Стицање основних знања о улози биљних органа.

Препознавање основних животних процеса биљака.**Увјежбавање способности посматрања, уочавања и разликовања кроз конкретни и сликовни материјал.**

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна основну дефиницију биљака; - препознаје неке елементарне карактеристике биљног ткива; - показује и наводи биљне органе; - показује коријен и наводи основну улогу коријена; - показује стабло и наводи основну улогу стабла; - показује лист и наводи основну улогу листа; - препознаје и наводи основне животне процесе биљака - дисање и фотосинтеза. - показује цвијет и наводи основну улогу цвијета; - показује плод и сјеме и наводи њихову основну улогу; - наводиначине размножавања биљака. 	<ul style="list-style-type: none"> • Свијет биљака • Биљна ткива и органи • Коријен • Стабло • Лист • Животне процеси биљака - дисање и фотосинтеза • Цвијет • Плод и сјеме • Практична вјежба - клијање сјемена • Размножавања биљака

Наставна тема 4: Систематика и разноврсност биљака (18 часова)**Посебни циљеви:****Стицање вјештина за класификацију биљака.****Увјежбавање способности разликовања кроз посматрање биљака.****Проширивање и богаћење појмовне мреже кроз упознавање са називима и изгледом биљака.**

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи најосновније карактеристике виших биљак; - наводи неке особине према којимасу више биљке разврстане у групе; - препознаје маховину и наводи њене најосновније карактеристике; - препознаје папратнице и наводи њихове најосновније карактеристике; - именује неке представнике сјеменица-цвјетница и посматрањем описује њихов изглед; - именује неке представнике голосјеменица и посматрањем описује њихов изглед; - наводи најосновније карактеристике скривеносјеменица; - именује неке представнике 	<ul style="list-style-type: none"> • Основне карактеристике виших биљака • Најзначајније групе виших биљака • Маховине (основне карактеристике - изглед и станиште) • Папратнице (основне карактеристике - изглед и станиште) • Сјеменице-цвјетнице (представници и основне карактеристике - изглед) • Голосјеменице (представници и основне карактеристике - изглед) • Скривеносјеменице (основне карактеристике) • Дикотиледоне биљке (представници и основне карактеристике - изглед) • Монокотиледоне биљке (представници и основне карактеристике - изглед) • Практична вјежба - Разликовање и

<p>дикотиледоних биљака и посматрањем описује њихов изглед;</p> <ul style="list-style-type: none"> - именује неке представнике монокотиледоних биљака и посматрањем описује њихов изглед. 	именовање биљака у природи (школско двориште, парк)
--	---

Наставна тема 5: Значај биљака за човјека (8 часова)

Посебни циљеви:

Стицање знања о важности биљака у исхрани људи и животиња.

Препознавање љековитих својстава биљака и значаја љековитог биља.

Стицање навика бриге о украсним биљкама.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи биљке које човјек користи у исхрани; - зна значај воћа и поврћа за здраву исхрану човјека; - наводи биљке које животиње користе у исхрани; - наводи биљке које се користе у лијечењу (љековите биљке, чајеви); - разликује украсне биљке и наводи неке украсне биљке; - практично демонстрира бригу о биљкама (залијевање, чишћење). 	<ul style="list-style-type: none"> • Биљке у људској исхрани • Значај воћа и поврћа • Биљке у животињској исхрани • Биљке као лијек • Украсне биљке • Практична вјежба - Брига о биљкама (залијевање, чишћење)

Наставна тема 6: Човјек и здравље (10 часова)

Посебни циљеви:

Разликовање животних навика које побољшавају и које нарушавају здравље.

Прихватање здравих животних навика и развијање упорности и досљедности да се исте свакодневно примјењују

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује здраву од нездраве исхране; - практично демонстрира припрему једноставног здравог оброка; - препознаје штетне материје по здравље - алкохол и дувански производи; - наводи неке посљедице претјераног коришћења интернета и мобилног телефона; - наброји неке навике здравог живота: здрава исхрана, физичка активност, боравак у природи... 	<ul style="list-style-type: none"> • Здрава и нездрава исхрана • Практична вјежба - Припрема једноставног здравог оброка (салата од поврћа, салата од воћа) • Штетност алкохола и дуванског дима • Зависност од интернета и електронских уређаја • Навике здравог живота (здрава исхрана, физичка активност, боравак у природи...)

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

Наставни програм Познавање природе у шестом разреду у корелацији је са одређеним темама (исходима и садржајима) наставних предмета: Познавање друштва, Српски језик, Физичко и здравствено васпитање, Ликовна култура

НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Концепти који се односе на природну средину код ученика са лаким оштећењем интелектуалног функционисања најбрже се усвајају кроз конкретни и сликовни материјал. Како би садржаји из Познавања природе били што очигледнији ученицима потребно их је реализовати кад је год то могуће у природи.

Наставни програм из Познавања природе у шестом разреду саткан је из појмова који припадају биологији и у највећој мјери прати садржаје биологије који се изучавају у шестом разреду редовне наставе. Иако се садржаји Познавања природе и Биологије у великој мјери прате, основна је разлика у исходима учења. Исходи учења креирани су у односу на специфичне карактеристике ученика са лаким оштећењем интелектуалног функционисања. Поред разлике у исходима учења постоји и значајна разлика у методама и техникама подучавања, те кориштеним наставним средствима. Ученици са лаким оштећењем интелектуалног функционисања најефикасније стичу знања кроз методе демонстрације и илустрације и ове методе је потребно користити у највећој могућој мјери. Садржаје који се изучавају такође је потребно повезати са примјерима из свакодневног живота. Такође треба имати у виду да је ученицима са лаким оштећењем интелектуалног функционисања потребно више понављања и вјежбе у односу на ученике типичног развоја да би усвојили различите појмове.

Приликом реализације наставног програма у условима посебне наставе у складу са могућностима школе потребно је обезбиједити основни лабораторијски прибор - лупу и микроскоп. Полазећи од претпоставке да кабинети посебне наставе нису опремљени као кабинети биологије у редовној настави и да је мања могућност да посједују поједину опрему као што су различити постери биљака ово се може превазићи одласком у природу и посматрањем биљног свијета или коришћењем фотографија биљака.

Приликом реализације наставног програма у условима редовне наставе потребно је имати у виду да се поједине наставне теме изучавају у већем или мањем фонду часова у односу на редовни програм наставног предмета Биологија. Без обзира на то приликом планирања је потребно водити рачуна да се садржаји што више поклапају јер се на тај начин ученици са лаким оштећењем интелектуалног функционисања интегришу и више укључују у рад са осталим ученицима, а са друге стране олакшава се процес припремања наставника за час и саме реализације.

Оцјењивање ученика треба да се базира на исходима учења. У односу на способности ученика могу да се користе различите технике оцјењивања: усмена провјера знања, писмена провјера знања, практичне демонстрације, портфолио.